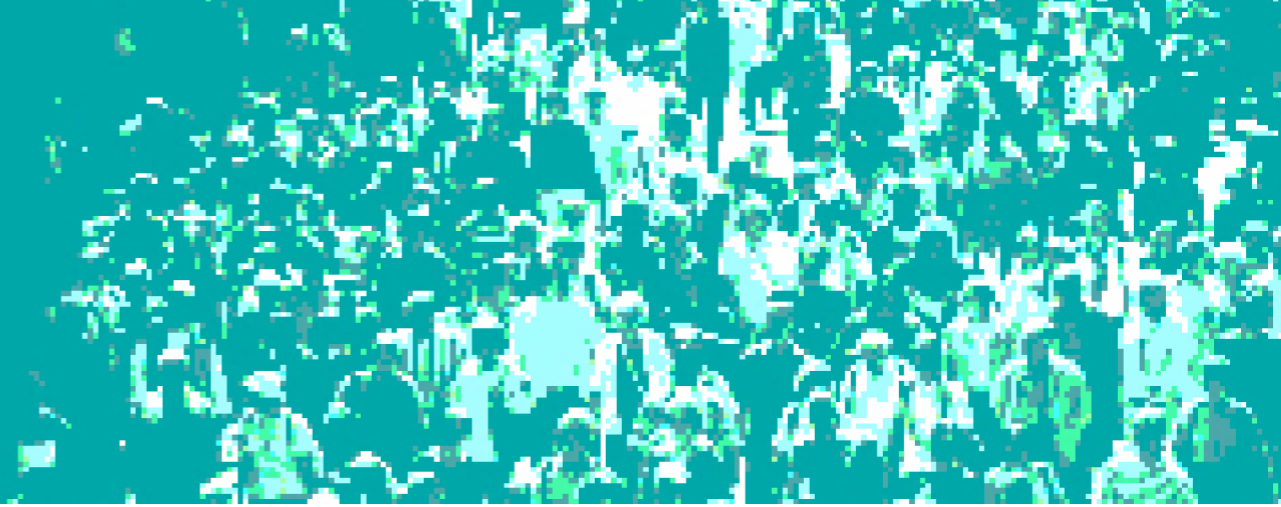

FASE OROKORRA

IRUZKIN

ORIENTABIDEAK

PROBA

ERANTZUNAK

ORIENTABIDEAK

Iruzkina helburua, deialdi honetako azterketa egingo duten ikasleen idatzizko adierazpen-gaitasunerako maila ezagutzea da. Horregatik, Euskararen ariketekin eta curriculumarekin lotura estua du.

Mundu akademikoan ohikoa den argudiozko edo azalpenzko testua sortzea da iruzkina egitea. Lan hori ongi eta egoki burutzeko aldez aurretik ongi trebatu behar izaten da, eta horrek ematen dio zailtasuna lanari.

Ariketa-mota hau egiteko ez da berriazko curriculumik prestatu behar izaten, Euskararen curriculumaren barruan baitago. Ikasleek testuak ulertzeko eta testuaren ezaugarriak (testuingurua, eztabaida, hizkuntza) ezagutzeko gai izan behar dute (Euskarako ariketekin) proposatu diren jarduerak eta antzekoak burutu ondoren, baita argudiozko edo azalpenzko testuak sortzeko ere (Iruzkina ariketekin).

PROBARAKO ADIBIDEA

Argibideak

Galdera bakoitzaren bukaeran dator bere balioa
Probaren iraupena: 45 minutu

Pobrezia Gasteizen

CESAR MANZANOS BILBAO. SOZIOLOGIAKO DOKTOREA

Duela urte batzuetatik hona, Gasteizko «Udal Gobernuaren» politika, pixkanaka baina gero eta azkarrago, gizarte ongizatea bultzatzen ari da, bai behintzat ongizate hori bermatzen duten oinarrizko eskubideez gozatzeko aukera dugun sektoreontzat. Esaterako, hezkuntza, lana, etxebizitza eta osasuna dira ongizate hori. Badira, halere, egoera kaltetuagoan dauden herritar sektoreak: emakumeak, gazteak, etorkinak, lanerako eskubiderik ez dutenak edo etxea erosi ezin dutenak, administrazioen eta espekulatuzaileen arteko konplizitatezko politika dela eta; aipatutako sektore sozialak baztertu egiten ditugu pixkanaka, eta, sotiltasunez bada ere, ez diegu uzten gure hiri honetan ongizatearen zirkuluan gaudenon baldintza beretan bizitzen.

Bazterturiko gizarte sektore horietan, gehien-gehienek diru estutasunak dituzte hilabetearen amaierara iristeko; kasu batzuetan, soldata izugarri murrizak dituzte; beste batzuetan, berriz, azpienplegetan eta autoesplotazio baldintzetan egiten dute lan, eta beste batzuek etorkin asko edo etxeoandre asko esklabotasun hutsean bizi dira, ezkutuko ekonomian edo lan jardueratzat hartzen ez den produkzio ekonomian. Baztertutako sektore horien barnean miseria gorrian daudenek beharturik ikusten dute beren burua gizarte larrialdietarako laguntzetara jotzeko, prekaritatean betiere, eguneroko iraupenari aurre egin nahi badiote. .../...

Nolanahi ere, egungo «Udal Gobernuak», gobernu txar horrek, hiriko sektore aberatsenen baldintzak hobetzen dituzten azpiegitura eta ekipamenduak soilik bultzatzen ditu geure zergak baliatuz; hots, bere bezero politikoei egiten die mesede. Kontsumoan oinarritutako hiri ereduak indartzen dute, eta itxurazko ongizate hori laguntzen dute: alegia, gutxi batzuek gehiengo handi baten lan prekarioari esker bizitzeko eredu sozioekonomikoa. Orain, pobreziaaren aurkako benetako eraso gertatzen ari da; sektore baztertuenak gure hirian gizarte larrialdietarako laguntza jasotzen duten 3.000 pertsona horiek miseriarik gorrienera bultzatuko dituzte eta, ez dezagun ahaztu, Eusko Jaurlaritzaren laguntzarekin laguntzen diru murrizketa nabarmenak direla medio.

Bi aukera izango dituzte soilik: batetik, emigratzea, pobrea izatea galarazita dagoen herri batean bizi direlako eta jabeak aberasten gaituen alokairu handiak ordaintzeko gai ez direlako; bestetik, berriz, bizimodua kalean egitea, eta kalea gero eta pribatizatuagoa dago: kalez kaleko salerosketa edo edozein jardura marginal eragozteko gero eta polizia gehiago eta hobeto hornituak daude. Polizia hori milioika euro ordaintzen dugu, eta kalea lanerako edo kontsumorako leku soil bihurtu dute, udaleko agintariak hala aginduta; aterperik gabeko behartsuek ez dute inolako lekurik. Polizia ahaleginduko da gatazka sozialaren ondorioak ezkututzen eta zapaltzen, baita hiriaren ordenarik gabeko itxura ere desagerrarazten ere; jarrera horrek guztiz umezurtz uzten ditu gizarteko sektore baztertuenak.

Gasteizen bizi garenontzat zera da lotsagarriena: geure Udalak erabilera politikoa egiten duela pertsona baztertuekin beste alderdiekin lehiari sartzeko, bere tradizio solidarioari muzin eginez, herritarrei bizkarra emanez eta pobrezia merkataritza bihurtuz; .../.... Bada, ordea, gauza larriagorik: ezer ez daukatenak erabiltzea bata besteari kargu hartzeko arma politiko gisa. Hori bai, gero ez dute gizalegezko erreparorik izaten mezutara joan eta behartsuen alde otoitz egiteko. Zurikeria benetakoa. Beste pertsona batzuek, berriz, behartsuei esker zerua irabaztea bezain helburu duinik ez dugunok, elkarretaratzea egingo dugu, gizartearen babes falta eragiten duen politika basati hori

salatzeko. Gaur izango da, eguerdiko hamabietan, Posta kaleak Plaza Berriaren sarrerarekin bat egiten duen lekuan.

“Berria”-tik hartua

Goiko testua oinarritzat hartuta idatzi 25-30 lerroko testu bat, behean adierazi diren bi gaietako bat hautatuta: (10 puntu)

- a. **Azaldu zure iritzia honako gaiaren inguruan: “Udalen aurrekontuak: laguntza sozialak versus inbertsio produktiboak”**
- b. **Zure hirian ezagutzen duzun pobrezia-egoera bati buruzko iritzia eman eta azaldu nolako laguntzak jasotzen dituen eta horiek nola hobeto daitezkeen.**

Antolatu testua honako elementuekin:

- Sarrera-paragrafoa
- Zure ideiak garatzeko bi paragrafo
- Azken paragrafoa, ondorioetarako.

Ez egin adibideko testuaren laburpena
Adierazi zure iritzi pertsonala
Gogoratu beheko elementuak baloratuko direla:

- ideien arteko koherentzia (ez daitezela kontraesankorrak izan, ez eta zabalegiak ere);
- esaldien eta paragrafoen arteko kohesioa (arreta jarri puntuazio-zeinuei, esaldiaren barruko hitzen ordenari eta lokailuei);
- eta zuzentasun ortografiko eta gramatikala.

Astia izanez gero, zure ideiak antolatzen lagunduko dizun zirriborroa egin dezakezu. Zirriborroa azterketarekin batera entrega dezakezu, nahi izanez gero. Idazkia bukatzean, entregatu aurretik gainbegiratu.

PROBARAKO ADIBIDEEN ERANTZUNAK

Pobrezia Gasteizen

CESAR MANZANOS BILBAO. SOZIOLOGIAKO DOKTOREA

Duela urte batzuetatik hona, Gasteizko «Udal Gobernuaren» politika, pixkanaka baina gero eta azkarrago, gizarte ongizatea bultzatzen ari da, bai behintzat ongizate hori bermatzen duten oinarritzko eskubideez gozatzeko aukera dugun sektoreontzat. Esaterako, hezkuntza, lana, etxebizitza eta osasuna dira ongizate hori. Badira, halere, egoera kaltetuagoan dauden herritar sektoreak: emakumeak, gazteak, etorkinak, lanerako eskubiderik ez dutenak edo etxea erosi ezin dutenak, administrazioen eta espekulatzailleen arteko konplizitatezko politika dela eta; aipatutako sektore sozialak baztertu egiten ditugu pixkanaka, eta, sotiltasunez bada ere, ez diegu uzten gure hiri honetan ongizatearen zirkuluan gaudenon baldintza beretan bizitzen.

Bazterturiko gizarte sektore horietan, gehien-gehienek diru estutasunak dituzte hilabetearen amaierara iristeko; kasu batzuetan, soldata izugarri murrizak dituzte; beste batzuetan, berriz, azpienplegetan eta autoesplotazio baldintzetan egiten dute lan, eta beste batzuek etorkin asko edo etxekoandre asko esklabotasun hutsean bizi dira, ezkutuko ekonomian edo lan jardueratzat hartzen ez den produkzio ekonomian. Baztertutako sektore horien barnean miseria gorrian daudenek beharturik ikusten dute beren burua gizarte larrialdietarako laguntzetara jotzeko, prekaritatean betiere, eguneroko iraupenari aurre egin nahi badiote. .../...

Nolanahi ere, egungo «Udal Gobernuak», gobernu txar horrek, hiriko sektore aberatsenen baldintzak hobetzen dituzten azpiegitura eta ekipamenduak soilik bultzatzen ditu geure zergak baliatuz; hots, bere bezero politikoei egiten die mesede. Kontsumoan oinarritutako hiri eredua indartzen dute, eta itxurazko ongizate hori laguntzen dute: alegia, gutxi batzuek gehiengo handi baten lan prekarioari esker bizitzeko eredu sozioekonomikoa. Orain, pobreziaen aurkako benetako eraso gertatzen ari da; sektore baztertuenak gure hirian gizarte larrialdietarako laguntza jasotzen duten 3.000 pertsona horiek miseriarik gorrienera bultzatuko dituzte eta, ez dezagun ahaztu, Eusko Jaurlaritzaren laguntzarekin laguntzen diru murrizketa nabarmenak direla medio.

Bi aukera izango dituzte soilik: batetik, emigratzea, pobrea izatea galarazita dagoen herri batean bizi direlako eta jabeak aberasten gaituen alokairu handiak ordaintzeko gai ez direlako; bestetik, berriz, bizimodua kalean egitea, eta kalea gero eta pribatizatuagoa dago: kalez kaleko salerosketa edo edozein jarduera marginal eragozteko gero eta polizia gehiago eta hobeto hornituak daude. Polizia hori milioika euro ordaintzen dugu, eta kalea lanerako edo kontsumorako leku soil bihurtu dute, udaleko agintariak hala aginduta; aterperik gabeko behartsuek ez dute inolako lekurik. Polizia ahaleginduko da gatazka sozialaren ondorioak ezkutatzeko eta zapaltzeko, baita hiriaren ordenarik gabeko itxura ere desagerrarazten ere; jarrera horrek guztiz umezurtz uzten ditu gizarteko sektore baztertuenak.

Gasteizen bizi garenontzat zera da lotsagarriena: geure Udalak erabilera politikoa egiten duela pertsona baztertuekin beste alderdiekin lehian sartzeko, bere tradizio solidarioari muzin eginez, herritarrei bizkarra emanaz eta pobrezia merkataritza bihurtuz; .../.... Bada, ordea, gauza larriagorik: ezer ez daukatenak erabiltzea bata besteari kargu hartzeko arma politiko gisa. Hori bai, gero ez dute gizalegezko erreparorik izaten mezetara joan eta behartsuen alde otoi egiteko. Zurikeria benetakoa. Beste pertsona batzuek, berriz, behartsuei esker zerua irabaztea bezain helburu duinik ez dugunok, elkarretaratzea egingo dugu, gizartearen babes falta eragiten duen politika basati hori salatzen. Gaur izango da, eguerdiko hamabietan, Posta kaleak Plaza Berriaren sarrerarekin bat egiten duen lekuan.

“Berria”-tik hartua

Goiko testua oinarritzat hartuta idatzi 25-30 lerroko testu bat, behean adierazi diren bi gaietako bat hautatuta: (10 puntu)

- a. **Azaldu zure iritzia honako gaiaren inguruan: “Udalen aurrekontuak: laguntza sozialak versus inbertsio produktiboak”**
- b. **Zure hirian ezagutzen duzun pobrezia-egoera bati buruzko iritzia eman eta azaldu nolako laguntzak jasotzen dituen eta horiek nola hobe daitezkeen.**

Antolatu testua honako elementuekin:

- Sarrera-paragrafoa
- Zure ideiak garatzeko bi paragrafo
- Azken paragrafoa, ondorioetarako.

Ez egin adibideko testuaren laburpena
Adierazi zure iritzi pertsonala
Gogoratu beheko elementuak baloratuko direla:

- ideien arteko koherentzia (ez daitezela kontraesankorrak izan, ez eta zabalegiak ere);
- esaldien eta paragrafoen arteko kohesioa (arreta jarri puntuazio-zeinuei, esaldiaren barruko hitzen ordenari eta lokailuei);
- eta zuzentasun ortografiko eta gramatikala.

Astia izanez gero, zure ideiak antolatzen lagunduko dizun zirriborroa egin dezakezu. Zirriborroa azterketarekin batera entrega dezakezu, nahi izanez gero. Idazkia bukatzean, entregatu aurretik gainbegiratu.

Testu idatziaren zuzenketarako irizpideak

Honako irizpideak hartuko dira kontuan:

- *Testuaren koherentzia:* testua ulergarria den eta erabiltzen den testu-motarako informazio egokia duen baloratuko da, oinarritzko ideiak argi dauden, gai orokor batek testuari batasuna ematen dion (edo erlaziorik gabeko gaien gehiegikeriak testua zapuzten duen). Kontuan hartuko da, halaber, erabilitako lexikoa ustezko irakurleari ondo egokitzen zaion. Gainera, kontutan hartu beharko litzateke idatzitako testua aukeratutako testu-motaren egiturara ondo moldatzen den.
- *Testuaren kohesioa:* puntuazio, lokailu, ideien arteko lotura, esaldiaren barneko egituraren ordena, eta izenordain eta anaforen erabilera egokia den baloratuko da.
- *Testuaren zuzentasuna:* testuaren zuzentasun ortografikoa eta sintaktikoa baloratuko dira.

Deskripzio sintetikoaren arabera puntuaketa:

10-7 puntu	Testuak beharrezko informazioa du eta paragrafok ondo antolatuta dago. Argudio ezberdinak eta ondo garatuak erabiltzen ditu bere iritzia defendatzeko. Aukeratutako edukia nabarmena da gaiaren garapenerako. Testuak erregistro egokia darabil. Puntuazio-zeinuak ondo erabili daude, baita lokailuak eta baliabide anaforikoak ere. Ez dago akats ortografiko gehiegi (8 baino gutxiago), ez eta gramatikalak ere.
6-4 puntu	Testuak errakuntzak ditu bai edukian bai forman. Testuaren ulermena eragozten ez duten gabeziak daude. Argudioak errepikatzen dira edo ez daude ondo garatuta. Paragrafoak ez daude ondo osatuak. Testuaren ulermenerako informazioa falta da. Gerta daiteke informazio hori errepikatua edo garrantzirik gabea izatea. 10 akats ortografiko baino gehiago dago edota espresio-akatsak daude testu atalen baten ulermenean nahasgarri suerta daitezkeenak.
4 puntu baino gutxiago	Testu osoaren ulermena eragozten duten oinarritzko gabeziak ditu. Koherentzia-, kohesio-, zuzentasun- edota egokitasun-akatsak daude. Gabezia komunikatibo eta linguistiko handiak agerian geratzen dira.

IRUZKINAREN ETA EZAGUTZA ADIERAZLEEN ARTEKO ELKARREKIKOTASUNAK

Galderak	Ezagutza-adierazleak
Testu-idazketa	2.7. Testu-mota hauen berezko eskemen arabera ideien banaketa planifikatzea, informazioa koherentziaz antolatuz. 1.5. Multzo honen berezko idatzizko testu egokiak, koherenteak, kohesiodunak eta zuzenak sortzea. 2.9. Hizkuntzaren arauak eta aukeratutako generoaren konbentzio formalak errespetatuz ahozko eta idatzizko testuak sortzea, euskarri desberdinak erabili 4.8. Jardun akademiko eta profesionalaren berezko komunikazio-trukeetan parte hartzea, iritzia adierazteko beharrezkoak diren baliabideak erabiliz.